

EXODUS (22) HJM Sales, 24-02-2017

Geliefde broeders en zusters, in de vorige les heb ik aangekaart, dat Faraö na het verzoek van Mozes en Aäron om Israël te laten gaan de werklast van het volk enorm verzwaarde en meer dan verdubbelde. Want hun dagquotum werd nu het aantal stenen, dat zij gisteren én eergisteren hadden vervaardigd, terwijl zij daarnaast ook nog eens zelf het voor de stenen benodigde stro moesten gaan verzamelen. Ex. 5:4-14 – *“Toen zeide de koning van Egypte tot hen: Gij, Mozes en Aäron! waarom trekt gij het volk af van hun werken? Gaat heen tot uw lasten. Verder zeide Faraö: Ziet, het volk des lands is alreeds te veel; en zoudt gijlieden hen doen rusten van hun lasten? Daarom beval Faraö, ten zelfden dage, aan de aandrijvers onder het volk, en deszelfs ambtlieden, zeggende: Gij zult voortaan aan deze lieden geen stro meer geven, tot het maken der tichelstenen, als gisteren en eergisteren; laat hen zelve heengaan, en stro voor zichzelf verzamelen. En het getal der tichelstenen, die zij gisteren en eergisteren gemaakt hebben, zult gij hun opleggen; gij zult daarvan niet verminderen; want zij gaan ledig; daarom roepen zij, zeggende: Laat ons gaan, laat ons onzen God offeren! Men verzware den dienst over deze mannen, dat zij daaraan te doen hebben, en zich niet vergapen aan leugenachtige woorden. Toen gingen de aandrijvers des volks uit, en deszelfs ambtlieden, en spraken tot het volk, zeggende: Zo zegt Faraö: Ik zal ulieden geen stro geven. Gaat gij zelve heen, haalt u stro, waar gij het vindt; doch van uw dienst zal niet verminderd worden. Toen verstrooide zich het volk in het ganse land van Egypte, dat het stoppelen verzamelde, voor stro. En de aandrijvers drongen aan, zeggende: Voleindigt uw werken, elk dagwerk op zijn dag, gelijk toen er stro was. En de ambtlieden der kinderen Israëls, die Faraö's aandrijvers over hen gesteld hadden, werden geslagen, en men zeide: Waarom hebt gijlieden uw gezette werk niet voleindigd, in het maken der tichelstenen, gelijk te voren, alzo ook gisteren en heden?”*

We herkennen dit in de hedendaagse economie. Regelmatig horen we van de noodzaak om de arbeidsproductiviteit te verhogen. En inderdaad, de arbeidsproductiviteit stijgt. O.a. door automatisering, harder werken, vergroting van de arbeidseffectiviteit. Maar velen gaan er aan onder door. Zij haken af, worden ziek, zijn opgebrand, zitten thuis met een burnout, worden afgedankt, ontslagen, passen niet meer in het vereiste plaatje, voldoen niet meer aan de arbeidsethos. Hoe vaak heb ik de laatste tijd niet gelezen, dat in de maatschappij een tweedeling ontstaat. Zij die wél mee kunnen in de ratrace en volop het aards succes najagen en zij die afhaken en ook voor geestelijke zaken te moe zijn geworden.

Dit is deel van satans strategie. Via ‘het vlees’ of ‘de wereld’ probeert hij mensen te binden. Maar ondanks al zijn argumenten kan hij zijn ware drijfveer niet verbergen. Want in Ex. 5:5a openbaarde hij zich en toonde zijn ware motief: *“Het volk des lands is te veel!”* M.a.w. prima als Gods kinderen onder het werk bewijken, want er zijn er veel te veel! Prima als mensen keihard moeten werken, want dan zijn ze te moe om zich met God bezig te houden. Te moe zich te bekeren. Dat blijkt ook uit Faraö's argument in Ex. 5:8 – *“want zij gaan ledig; daarom roepen zij, zeggende: Laat ons gaan, laat ons onzen God offeren!* Het argument was dat zij *“ledig”*, d.w.z. *“slap, lui, traag”* waren. Dat zou de reden zijn, dat zij aan God wilden offeren. Faraö (met satan op de achtergrond) noemde de weg van verlossing zelfs leugenachtig. Ex. 5:9 – *“Men verzware den dienst over deze mannen, dat zij daaraan te doen hebben, en zich niet vergapen aan leugenachtige woorden.”* Wat een onbeschaamdheid, notabene van een schepsel. Satan is een door God geschapen, doch door hoogmoed gevallen aartsengel. Wat een onbeschaamdheid om Gods reddingsplan voor de mens, die toch door zijn toedoen en bedrog in zonde was gevallen, leugens te noemen. Ja, satan is werkelijk de vader van de leugen (Joh. 8:44). Hij gunt de mens echt niet het geluk van een herstelde relatie met God. Hoe herkenbaar in de wereld, die het christendom onzin noemt.

Uit Exodus hoofdstuk 5 wordt duidelijk waaruit de arbeid van de Israëlieten bestond. Het is goed om daar stil bij te blijven staan. Want het schriftdeel is profetisch en heeft geestelijke

betekenis. Zij moesten tichelstenen maken, een oud woord voor platte stenen voor daken en vloeren van woningen en gebouwen. In algemene zin: bouwstenen! Het bouwen van aardse gebouwen was de bezigheid, niet het bouwen van hemelse woningen. In Hebreeuws wordt voor “tichelstenen” “levaniem” (לִבְנִים) gebruikt, een woord afkomstig van “lavan” (לָבַן), dat “wit, wit zijn” betekent. De witte tichelstenen werden gemaakt van klei, vermengd met stro en stoppelen, in een vorm gegoten en dan gebakken. Als de bouwers dan uiteindelijk gereed waren, stond er een uiterlijk mooi wit huis of gebouw. Ik benadruk ‘uiterlijk’, want het gaat om de achterliggende geestelijke betekenis.

Bouwen met stro en stoppelen is geestelijk gezien niet slim. Paulus zei in 1 Cor. 3:13 dat elk bouwwerk ooit de vuurproef moet ondergaan: *“Eens iegelijks werk zal openbaar worden; want de dag zal het verklaren, dewijl het door vuur ontdekt wordt; en hoedanig eens iegelijks werk is, zal het vuur beproeven.”* Het woord voor “stro, stoppelen” is “tevèn” (תֵּבֵן), afkomstig van het werkwoord “bana” (בָּנָה), dat “bouwen” betekent. Het mag duidelijk zijn dat huizen (gedeeltelijk) gebouwd van stro de vuurproef niet doorstaan. Het schriftdeel in 1 Cor. 3 gaat over het bouwen van geestelijke huizen door Gods kinderen. Zij beginnen te bouwen op het fundament Jezus Christus. Maar indien zij met hout (het vlees), hooi (eigen kracht) of stoppelen (hoogmoed) bouwen, zal het vuur hun bouwwerk verteren.

Het is een belangrijk principe dat wanneer in de bijbel iets voor het eerst aan de orde komt, wij goed moeten letten op de betekenis. Zo lezen we in de bijbel voor het eerst over “tichelstenen, tichelen” (“levaniem” – לִבְנִים) in Gen. 11:1-4 – *“En de ganse aarde was van enerlei spraak en enerlei woorden. Maar het geschiedde, als zij tegen het oosten togen, dat zij een laagte vonden in het land Sinear; en zij woonden aldaar. En zij zeiden een ieder tot zijn naaste: Kom aan, laat ons tichelen strijken, en wel doorbranden! En de tichel was hun voor steen, en het lijm was hun voor leem. En zij zeiden: Kom aan, laat ons voor ons een stad bouwen, en een toren, welks opperste in den hemel zij, en laat ons een naam voor ons maken, opdat wij niet misschien over de ganse aarde verstrooid worden!”* De mensen van Babel maakten tichelstenen om een toren te bouwen. Via die toren dachten zij de hemel te kunnen bereiken en voor zichzelf een naam te maken en onderlinge eenheid te bereiken. Dit was de hoogmoed ten top, waarmee duidelijk wordt dat satan de initiator was.

De geestelijke typering is dat Israël vóór de verlossing aardse woningen bouwde met hoogmoed als verborgen motivatie! Natuurlijk mogen Gods kinderen best aandacht aan hun eigen huis besteden, maar het gaat om waar de prioriteit ligt. Stellen zij de Heer en Zijn Huis op de eerste plaats? Gods Huis is voor hen het eigen hart. Daar woont Hij! Geven zij prioriteit aan de opbouw van hun hart, cq. geestelijk leven, of is het om het materiële huis te doen? Om de pleziertjes? Lees Hagg. 1:2-4. Als de prioriteit bij de aardse woning en het aardse verblijf ligt, lopen zij het risico om Gods doel te missen, namelijk een vruchtbaar, gezegend leven (Hagg. 1:5-10). Dit is ernstig! Zonde in Gods ogen. Het Hebreeuwse woord voor de toestand van “zonde, zondeschild” is “chattah” (חַטָּאָה), afkomstig van de stam “chatta” (חָטָא), dat “missen, het doel missen, het doel mislopen, de weg kwijtraken” betekent.

Volgens Faraö was Israël ledig, dus lui (Ex. 5:8). Vandaar het hoge quotum. Dat is ook een gangbare mening in de wereld. Als christenen hun arbeid tot veertig uur in de week willen beperken om de avond te kunnen wijden aan het dienen van de Heer en aan hun gezin, wordt vaak hun arbeidsethos betwijfeld. Het dienen van de Heer vindt men onzin. Fabels! Gelovige mensen zouden voorwendsels zoeken om zich aan de harde werkelijkheid van het leven te onttrekken. Zij hebben geen zin om hard te werken en luisteren daarom liever naar leugens vanaf de kansel. Neen, men behoort tegenwoordig elk uur van de dag gereed te staan. Dat toont toewijding! Herkent u Gods oordeel na de zondeval in het paradijs, dat de mens voortaan in het zweet des aanschijns zijn brood zal moeten verdienen? Faraö's mening staat niet op zichzelf. Het zijn met name de mensen die aan de touwtjes trekken, de rijken, regeerders en machthebbers, de groten en wijzen der aarde, die als eersten de goddelijke waarheden als onzin, dwaasheid en ijdelheid bestempelen (1 Cor. 1:17 ev).

Lees bijvoorbeeld hoe laatzinnig stadhouder Festus spreekt over ‘een zekere man Paulus’ en ‘een zekere Jezus’, Die gestorven is, van wie Paulus zegt dat Hij leeft (Hand. 25:14,19). Maar de kwestie die aan hem voorgelegd werd of Jezus uit de dood was opgestaan, was voor hem, koning Agrippa, diens dochter Bernice en de andere aanwezigen desondanks een zaak van eeuwig leven of eeuwige dood. In hun hoogmoedige, aardse wijsheid (dwaasheid bij God) dachten zij het antwoord te weten. Toch hadden zij geen idee dat de voorgelegde kwestie hun eigen, eeuwige lot en dat van hun onderdanen mede bepaalde.

Faraö vond het volk lui, maar had zichzelf geopenbaard. Hij vond in werkelijkheid het aantal mensen te hoog (Ex. 5:5). Daar zit de kneep! Ook bij satan die door hem heen werkte. Satan vindt het aantal christenen in de wereld veel te groot. Hij wil dat de mensen verloren gaan. Faraö's tweede argument om juist de arbeidsdruk te verzwaren was, dat het volk aan God wilde offeren. Dat zint satan natuurlijk helemaal niet. Hij haat God.

In de vorige les kwam aan de orde, dat Jezus ons op de slavenmarkt vrijkocht uit satans hand. Door de zondeval van Adam en Eva kwam de vloek op het mensdom. Adam en Eva geloofden liever satans leugens i.p.v. Gods Waarheid en waren Hem ongehoorzaam. De straf voor de zonde is de dood (Gen. 2:17). Zo kreeg satan als ‘beheerder’ van het dodenrijk een recht op het mensdom en hield hen gevangen (Jes. 14:16-17). Maar, hallelujah, Jezus nam de gevangenis gevangen en maakte ons vrij (Jes. 61:1; Efez. 4:8-9; Openb. 1:18). Maar het is zo nodig dat de mens goed gaat beseffen, dat er buiten Jezus geen hulp te verwachten valt. De eis van de zonde is de eeuwige dood en daar is geen hulp of verlichting te verwachten. Dit blijkt ook uit Ex. 5:7-18 waar Faraö elke hulp aan Israël blokkeerde.

2 Kon. 14:26 – (HSV) *“Want de HEERE zag dat de ellende van Israël zeer bitter was, dat het met de gebondene en de vrije gedaan was en dat Israël geen helper had.”* Wie in satan's klauwen valt, is buiten Jezus verloren. Daarom is evangelieverkondiging noodzaak! Buiten Jezus is er geen Hulp. Ps. 107:6-16 – *“Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden, heeft Hij hen gered uit hun angsten; En Hij leidde hen op een rechten weg, om te gaan tot een stad ter woning. Laat hen voor den HEERE Zijn goedertierenheid loven, en Zijn wonderwerken voor de kinderen der mensen; Want Hij heeft de dorstige ziel verzaadigd, en de hongerige ziel met goed vervuld; Die in duisternis en de schaduw des doods zaten, gebonden met verdrukking en ijzer; Omdat zij wederspanning waren geweest tegen Gods geboden, en den raad des Allerhoogsten onwaardiglijk verworpen hadden. Waarom Hij hun het hart door zwaarigheid vernederd heeft; zij zijn gestruikeld, en er was geen helper. Doch roepende tot den HEERE in de benauwdheid, die zij hadden, verlost Hij hen uit hun angsten. Hij voerde hen uit de duisternis en de schaduw des doods, en Hij brak hun banden. Laat hen voor den HEERE Zijn goedertierenheid loven, en Zijn wonderwerken voor de kinderen der mensen; Want Hij heeft de koperen deuren gebroken, en de ijzeren grendelen in stukken gehouwen.”*

Klagen over zware omstandigheden zal niet helpen. Mensen die Jezus niet kennen en over hun ellendig lot klagen, doen dat tevergeefs. Klagen helpt so wie so niet. De wereld is hard. In Nederland dacht men na de zware tijden van de industriële revolutie en de beide wereldoorlogen een sociale maatschappij te hebben opgebouwd, waarin men oog voor elkaar had. Maar inmiddels is duidelijk geworden, dat veel sociale verworvenheden de langste tijd gehad hebben. Meer en meer is er angst voor tweedeling in de maatschappij: zij die succesvol in de achtbaan meedraaien en zij die dat niet kunnen. Er is steeds minder begeleiding voor hen die afhaken. De wereld en de maatschappij zijn hard. Satan, de figuur op de achtergrond, is hard. We zien dit geïllustreerd in Faraö's reactie, nadat Israëls ambtlieden bij hem kwamen klagen. Zij waren door de opzichters geslagen, omdat zij de produktienormen niet hadden behaald. Dus wendden zij zich tot Faraö, maar hij was onvermurwbaar. Ex. 5:14-18 – *“En de ambtlieden der kinderen Israëls, die Faraö's aandrijvers over hen gesteld hadden, werden geslagen, en men zeide: Waarom hebt gijlieden uw gezette werk niet voleindigd, in het maken der tichelstenen, gelijk te voren, also ook gisteren en heden? Derhalve gingen de ambtlieden der kinderen Israëls, en schreeuwden tot Faraö, zeggende: Waarom doet gij uw*

knechten alzo? Aan uw knechten wordt geen stro gegeven, en zij zeggen tot ons: Maakt de tichelstenen; en ziet, uw knechten worden geslagen, doch de schuld is uws volks! Hij dan zeide: Gijlieden gaat ledig, ledig gaat gij; daarom zegt gij: Laat ons gaan, laat ons den HEERE offeren! Zo gaat nu heen, arbeidt; doch stro zal u niet gegeven worden; evenwel zult gij het getal der tichelstenen leveren.”

Nogmaals, de wereld is hard en kent geen medelijden. Mensen moeten in het gareel meedraaien. Als we ook dit bezien in het licht van de zondeval, ontdekken we dat de mens buiten Jezus als gevolg van de zonde naast een eeuwige dood en zware arbeid in het zweet des aanschijns ook slaag in vele vormen kan verwachten: ziekten, ongevallen, etc.

Maar klagen is een oermenselijke eigenschap. Zeker wie nét Jezus wil aannemen of al heeft aangenomen, maar dan wordt geconfronteerd met tegenslagen in het leven, is snel geneigd om over een moeilijke situatie te klagen. Tegen zichzelf of tegen de Heer. En dan is satan, de Faraö van de wereld, er als de kippen bij om met een beschuldigende vinger te wijzen naar de Heer: *“Jij wilde toch Jezus dienen? Dit is wat er van komt.”* In de loop der jaren heb ik nogal wat mensen naar de wereld zien terugkeren, omdat het volgen van Jezus te zwaar voor hen werd. De mens die Jezus wil aannemen, Hem wil dienen en de diensten bijwonen, zal door de wereld worden bespot. En als hij dan ook nog ‘slechts’ een normale arbeidsprestatie wil leveren!?!? Maar zij moeten door dit proces heen. Voor de een heviger dan voor de ander, maar nodig voor een totale verlossing van de knellende banden van de wereld.

In Ex. 5:19-21 lezen we dat de amtlieden van het volk van Israël, na eerst bij Faraö te hebben geklaagd, óók tegen Mozes en Aäron klaagden: *“Toen zagen de amtlieden der kinderen Israëls, dat het kwalijk met hen stond, dewijl men zeide: Gij zult niet minderen van uw tichelstenen, van het dagwerk op zijn dag. En zij ontmoetten Mozes en Aäron, die tegen hen over stonden, toen zij van Faraö uitgingen. En zeiden tot hen: De HEERE zie op u, en richte het, dewijl dat gij onzen reuk hebt stinkende gemaakt voor Faraö, en voor zijn knechten, gevende een zwaard in hun handen, om ons te doden.”*

Als we Mozes en Aäron typeren als voorgangers en herders van het volk, wordt duidelijk dat deze nogal wat te verduren kunnen krijgen van de schapen in de gemeente. Als het niet gaat zoals men verwacht, wordt er wat afgemopperd. Er is veel kritiek: *“Die voorganger deugt niet en die diaken en die ouderling niet. Er is hier geen aandacht, geen liefde, etc.”* De amtsdrager kan veel te verduren krijgen en moet een dikke huid hebben. Bittere, pijnlijke kritiek komt meestal juist uit de gemeente. Van hen die deze amtsdrager juist wil dienen en helpen. Niet van ongelovigen. Erger nog is het dat hiermee ook tegen Jezus en Gods Geest wordt gemopperd. Mozes typeert Jezus, Aäron de Heilige Geest. Lees 1 Thess. 5:12; Hebr. 13:17.

De zware beproeving was nodig voor het volk en is ook nodig voor ons. Jezus heeft álles aan het kruis voor ons volbracht en betaald. Wij begrijpen hier de reikwijdte vaak niet van, omdat wij altijd alles zélf willen doen. Daarom móeten wij dóór dit proces heen. Het is nodig om tot failliet van onszelf te komen en te gaan beseffen, dat wij onszelf niét kunnen verlossen. Dat wij hopeloos aan het aardse gebonden zijn en niéts van onszelf kunnen verwachten. Dan kunnen wij eindelijk in geloof in Jezus gaan rusten. Hij volbracht álles! En dan is Rom. 8:32 een heerlijke, geruststellende belofte!

Als dit besef er is, is ook de redding nabij, hetgeen blijkt uit het volgende. Mozes wendde zich tot de Heer met een vreselijke, onterechte beschuldiging. Mozes sloeg God als het ware met woorden. Ex. 5:22-23 – *“Toen keerde Mozes weder tot den HEERE, en zeide: Heere! waarom hebt Gij dit volk kwaad gedaan, waarom hebt Gij mij nu gezonden? Want van toen af, dat ik tot Faraö ben ingegaan, om in Uw naam te spreken, heeft hij dit volk kwaad gedaan; en Gij hebt Uw volk geenszins verlost.”* Mozes was net als wij een mens van vlees en bloed, van nature zwak, onvolmaakt! Het vertrouwen op God en het geloof lieten hem in de steek, want de omstandigheden leken alleen maar negatiever te zijn geworden. Toen klaagde hij bij de Heer en beschuldigde Hem. De mens is zwak en op zulke momenten

worden vaak boze karaktereigenschappen zichtbaar. Op die momenten is de mens geneigd om alleen nog maar op de omvang van de moeilijkheden te zien. Maar men zegt, dat vlák voor de morgen de nacht het donkerst is. Juist in de diepste nood is verlossing nabij. Er heeft maar één volmaakte Mens op de aarde gewandeld: Jezus, Gods Zoon, werd Mens om na een vlekkeloze, volmaakte wandel op aarde aan het kruis voor onze verlossing te sterven. Toen voor Jezus de nood eveneens het grootst was en Hij de drinkbeker gevuld met alle zonden, ziekten en gruweldaden van de mensheid moest leegdrinken (ook ónze zonden, boosheid en viezigheid) en Hij bijna bezweek, stelde Hij Zijn Vader een vraag: *“Als U wilt, neemt dan deze beker van Mij weg, maar niet Mijn wil, maar uw wil geschiede.”* Jezus zondigde niet, hoewel Hij tot het uiterste werd beproefd. Jezus moest Gods wil volbrengen voor onze verlossing. Dwars door het kruis heen. En toen Hij uit de dood en het graf was opgestaan, was daar die glorieuze, nieuwe Morgen. Wat een voorbeeld! Hallelujah!

Mozes was tot de Heer gekomen met een onterechte beschuldiging, waarop Hij desondanks positief en liefdevol reageerde. Omdat Mozes in zijn zwakheid innerlijke smart ervoer na de gemene aantijgingen van het volk. Maar de hoofdreden was, dat Mozes net zoals Abraham geloofde in het Offer dat Christus zou brengen, wat God hem tot gerechtigheid had gerekend (Hebr. 11). Mozes leefde door zijn geloof onder Gods Genade. De Wet was immers nog niet aan Israëel gegeven. Daarom was er uitsluitend overvloedige genade voor hem. God is een genadevolle God. Hij verweet Mozes niets! Ps. 103:14 – *“Want Hij weet, wat maaxsel wij zijn, gedachtig zijnde, dat wij stof zijn.”* God strafte Mozes niet voor zijn mopperen en klagen. Het is belangrijk dat wij goed beseffen dat de Uittocht van Israëel zich voltrok in een periode van overvloeiende Genade. Zonder Wet! In de later volgende tijd van de Wet moest Israëel nauwgezet Gods Wet navolgen en pas dán zou er voorspoed zijn. Lees Deut. 28. Onder de Wet tijdens de woestijnreis werd Mozes wél gestraft, nadat hij ongehoorzaam tweemaal de Rots had geslagen (Num. 20:11) In de tijd van Genade mag de mens in geloof op Jezus zien, Die alle zonden heeft gedragen en hij mag door Genade uit Zijn volheid ontvangen. Genade, op Genade, op Genade, op Genade (Joh. 1:14,16)!

Mozes ging met zijn geklaag in feite ook in de bres staan voor het volk van Israëel. Daarom mogen we Mozes hier tevens zien als type van Jezus in Zijn taak als Voorspraak en Voorbidder voor ons. Is het niet geweldig, dat Jezus, Die ons overvloedige genade schonk en ons heeft bekleed met Zijn smetteloze, onberispelijke rechtvaardigheid ook voor ons tot God de Vader bidt? En dat Hij dat voortdurend doet? Hebr. 7:25 – *“Waarom Hij ook volkomenlijk kan zalig maken degenen, die door Hem tot God gaan, alzo Hij altijd leeft om voor hen te bidden.”* Lees ook 1 Tim. 2:5 en 1 Joh. 2:1.

Laten we nu aandachtig de reactie van de Heer op de klacht van Mozes in Ex. 5:24 lezen: *“Toen zeide de HEERE tot Mozes: Nu zult gij zien, wat Ik aan Faraö doen zal; want door een machtige hand zal hij hen laten trekken, ja, door een machtige hand zal hij hen uit zijn land drijven.”* God zou Faraö dwingen om het volk van Israëel door zijn éigen hand uit Egypte te drijven. De machtige Hand van God zal satan ook dwingen om Gods kinderen los te laten. Ook zal Hij hem dwingen om hen door zijn éigen hand uit de wereld te drijven. Wat een ironie! Er is een keerpunt, namelijk de dood van de eerstgeborene (Ex. 12:29 e.v.). Dan kiest satan eieren voor zijn geld en laat de mensen, die Jezus willen volgen, los. Hij dwingt ze als het ware om zijn domein te verlaten.

Geliefde broeders en zusters, wat geweldig van de Here God. Niets kan Hem tegenhouden om ons, die geloven, te verlossen. Moge Hij u en mij deze week zegenen. Amen.

(wordt vervolgd)